

EUL DIGITAL – ASPECTE LEGALE ALE IDENTITĂȚII VIRTUALE

*Gheorghe GHEORGHITĂ,
Facultatea de Drept*

CZU: 342.721:004:341.231.14

gheorghita.georgel@gmail.com

Progresul tehnologic are un impact mare asupra omenirii, apariția unei rețele de internet accesibilă universal a fost, fără îndoială, una dintre cele mai mari realizări tehnologice din ultimul timp. Cu toate acestea, deși a prezentat numeroase beneficii, a adus și un catalog de probleme care nu fuseseră reglementate până acum. Identitatea digitală este, fără îndoială, una dintre aceste probleme. Apariția internetului a făcut ca crearea propriei identități să treacă în lumea virtuală. Au apărut noi instrumente de creație, care nu au existat până acum în „lumea reală”, de exemplu site-uri de rețele sociale, portaluri de afaceri sau motoare de căutare. Ca rezultat, putem crea o identitate digitală care este legată de identitatea noastră reală.

Deși accesul nostru la orice fel de informații de pe Internet (socializare, multimedia etc.) este oferit de cele mai multe ori în mod gratuit, trebuie să realizăm că în schimbul gratuității se află interesele unor mari companii. Realizăm că aceste companii care, aparent, nu ne solicită niciun ban, sunt de fapt o mare afacere[1]. Respectiv apare întrebarea „De ce o companie ne-ar oferi un serviciu gratuit?”. Pentru că totul are un preț, bineînțeles, când ne aflăm în mediul virtual, prețul poate fi exprimat printr-o monedă reală, monedă virtuală sau în cele mai multe cazuri, prin date personale. Prin date personale ne referim la numele unei persoane fizice, coduri numerice personale, adresă, sau orice alt tip de identificator specific.

De fiecare dată când apelăm la un motor de căutare pentru a căuta ceva, nu facem decât să furnizăm noi date despre propria persoană sau despre preocupările noastre și astfel contribuim la crearea unei identități virtuale la care apelează vânzătorii online. Fiecare acțiune efectuată pe Internet este stocată undeva, și conturează activ istoricul unui individ. În timp (ani de zile), aceste date stocate conturează identitatea virtuală a unui individ cu o precizie destul de mare. Mecanismul, deși pare legitim

și securizat (deoarece așa ni se spune), are o serie de implicații foarte serioase asupra vieții private și identității individuale[1]. Să ne imaginăm ce ar putea face o persoana dacă deține prea multe date personale despre noi. Ca să ilustrez, să zicem că am o figurină, dacă am suficiente date despre această figurină, pot lua o imprimantă 3D și pot crea o copie exactă a acesteia. Acum imaginați-vă ce ar putea face dacă am suficiente date despre o anumită persoană. Prin urmare, utilizând noile tehnologii, marile companii ajung să ne cunoască mai bine decât ne putem imagina, într-un timp destul de scurt.

Identitatea este formată dintr-un grup de elemente care permit identificarea persoanei, cum ar fi numele, adresa, numărul de identitate etc. Iar datele cu caracter personal sunt informații despre aceste elemente. Respectiv conform art.3 Legea 133/2011, datele cu caracter personal sunt considerate orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale[2]. Tocmai pentru că datele cu caracter personal reflectă elementele personalității, protecția acestora din urmă nu este posibilă fără instituirea unui anumit regim juridic al prelucrării datelor cu caracter personal. Ca urmare, fără a fi ele însele elemente ale personalității, ci informații despre acestea, datele cu caracter personal sunt indisolubil legate de identitatea persoanei fizice[3].

Instrumentele concepute pentru a garanta protecția identității virtuale a unui individ sunt reglementate atât în norme naționale, cât și cele internaționale.

Noțiunea de viață privată cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, precum numele, fotografia etc. Garanția oferită la art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului este destinată, în esență, pentru a asigura dezvoltarea, fără ingerințe externe, a personalității fiecărui individ în raport cu semenii săi[4]. Respectiv colectarea, stocarea și prelucrarea fără acordul persoanei a datelor cu caracter personal poate aduce atingere acestui drept.

Tendința acreditării unei perspective juridice autonome asupra datelor cu caracter personal a fost preluată și de redactorii Codului civil al RM. Astfel dreptul la protecția datelor cu caracter personal a fost inclus în art.43 Cod Civil, la categoria de drepturi ale personalității. Fără să fie

elementele personalității, datele cu caracter personal nu pot fi desprinse de persoana identificată sau identificabilă pe care o descriu. Astfel se justifică și calificarea dreptului la protecția prelucrării datelor cu caracter personal ca un drept al personalității[3].

Republica Moldova adaptându-se după reglementările europene, în 2011 a adoptat noua Lege nr.133 privind protecția datelor cu caracter personal, care are drept scop asigurarea protecției drepturilor și libertăților ale persoanei fizice la prelucrarea datelor acesteia cu caracter personal, în special, a protecției drepturilor la inviolabilitatea vieții private, intime și familiale. Art.4 al Legii nr.133/2011 prevede dreptul persoanei la protecția implicită a datelor. În mod implicit, singurele date care ar trebui prelucrate și stocate o perioadă limitată sunt datele necesare pentru utilizarea platformei. Datele ar trebui să fie accesibile numai unui număr limitat de persoane autorizate. Utilizatorul ar trebui să fie cel care decide dacă își va face datele disponibile public. În practică, când se solicită consimțământul, căsuța de bifat cu opțiunea afirmativă și cea negativă ar trebui să fie la fel de vizibile, iar opțiunea afirmativă nu ar trebui să fie bifată în mod implicit. Conform art.12, persoana are dreptul de a primi informații clare privind publicarea datelor cu caracter personal. Companiile trebuie să spună ce date prelucrează și în ce scop le prelucrează. Normele companiei privind protecția datelor ar trebui să fie prezentate într-un limbaj clar și ușor de înțeles. Art.13 prevede dreptul persoanei de a solicita acces gratuit la datele cu caracter personal pe care le deține o companie cu privire la ea și de a obține o copie într-un format electronic. Parcurgând acest document, persoana poate stabili dacă este de acord ca respectiva companie să colecteze aceste date despre ea. Iar nu în ultimul rând, persoana are dreptul de a fi uitat, potrivit art.14, în unele situații se poate cere companiei să șteargă datele pe care le păstrează în legătură cu o persoană și să șteargă permanent profilul acesteia.

În concluzie putem afirma că, identitatea virtuală s-a prefigurat în necesitate și reprezintă astăzi principalul mijloc de interacțiune în sfera digitală, utilizat atât pentru facilitarea relațiilor între indivizi, cât și în scopul accesării de servicii. Evoluția tehnologică galopantă s-a transformat într-o furnizare și prelucrare „excesivă” de informație, care a adus cu sine și consecința fragilizării dreptului la viață privată. Pentru acest din urmă aspect, apreciem faptul că este necesar ca statele să depună

toate diligențele în sensul asigurării unui echilibru real între prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private și celelalte drepturi fundamentale.

Referințe:

1. COJOCARIU B.T., ROMAN O., Identitatea virtuală, o nouă monedă. Disponibil: <https://intelligence.sri.ro/identitatea-virtuala-o-noua-moneda/> (Vizitat: 16.02.2022).
2. Legea nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În: *Monitorul Oficial Nr.170-175 art.492*.
3. STOICA V., Ce sunt datele cu caracter personal? Disponibil: <https://www.juridice.ro/essentials/2091/ce-sunt-datele-cu-caracter-personal>(Vizitat:16.02.2022).
4. STOIAN V., Limita dintre dreptul la viața privată și interesul public observată prin prisma jurisprudenței CEDO. Disponibil: <https://www.juridice.ro/455745/limita-dintre-dreptul-la-viata-pri-vata-si-interesul-public-observata-prin-prisma-jurisprudentei-cedo.html> (Vizitat: 16.02.2022).

Recomandat
Natalia MARKOVA,
magistru în drept, asistent universitar.